

Tarla bitkilerinde sonbahar bitki koruma faaliyetleri

Автор(и): д-р Елена Манчева, Виола АЕ – Сливен

Дата: 04.10.2019 Брой: 10/2019

Buğday

İyi bir tarla kurulumu için ön koşullar; uygun tohum yatağı hazırlığı, 5–6 cm ekim derinliği, tohumluk oranı, ekim öncesi veya ekimle birlikte gübreleme, merdane geçirme ve gerekli toprak nemidir. Ekim zamanına ve tohumluk oranına uyulması da önemlidir. Buğday ve arpa tohumları sürme ve راستیға karşı, arpa tohumları ise şerit hastalığına karşı ilaçlanır. Sonbaharda, kışlık ve yazlık tek yıllık yabancı otlar ortaya çıkar: tek yıllık buğdaygiller (tek yıllık çayır salkım otu, fare arpası, yabancı yulaf, kara ot, vb.), tek yıllık geniş yapraklı yabancı otlar (papatya, yapışkan otu, tarla menekşesi, gelincik, hezaren çiçeği, vb.) ve çok yıllık rizomlu ve kök sürgünlü yabancı otlar (tarla sarmaşığı, tarla bağdarlığı, sorgum otu, vb.).

Sonbahar herbisit uygulamaları, tek yıllık geniş yapraklı yabancı otlar kitlesel olarak çıktığında ancak 3.–4. yaprak aşamasını geçmediğinde uygulanır. Böylece, ürünler rekabetten erken kurtulur. Yabancı otlara karşı sonbahar ilaçlaması yapılacaksa şu koşullar sağlanmalıdır: alan ekimden sonra iyi işlenmiş ve merdanelenmiş olmalı, ekim derinliği 5–6 cm olmalı, yabancı otların tür kompozisyonu bilinmeli, toprak nemi ve herbisit uygulama sıcaklığı 5°C'nin üzerinde olmalı ve buğdaygiller 3.–4. yaprak aşamasını geçmemiş olmalıdır. Vejetasyon döneminde, graminisit herbisitlerin uygulanması, ürün 3. yaprak aşamasını geçtiğinde, toprak nemi ve gerekli sıcaklık olduğunda ve buğdaygiller üç ila dört yaprak geliştirdiğinde yapılır.

Çıkıştan sonra, tarlalar; tarla faresi, buğday kınkanatlısı, tahıl sinekleri ve yaprak bitleri gibi ciddi zarara yol açan zararlı saldırıları açısından incelenmelidir.

Tarla faresi (*Microtus arvalis*) – ülke genelinde yaygın olarak bulunur. Tahıl ürünlerine, yoncaya, kanolaya, meyve bahçelerine vb. zarar verir. Yüzeyde farklı sayıda deliği olan uzun yuvalarda koloniler halinde yaşar. İşgal edilmiş koloniler, dağınık toprak yığınları, iyi şekillenmiş bir açıklık ve içine yerleştirilmiş yeşil yapraklarla tanımlanır. Sıcak ve kuru bir kışta, farenin üreme kapasitesi çok yüksektir. Yıl boyunca ürer ve tek bir çiftten gelen yavrular 2400 bireye kadar ulaşabilir. Bitkinin yeşil kısımlarıyla beslenir. Zarar, çıkıştan hasada kadar gözlemlenir. Yoğun istila altında tarla çıplak kalır. Hasattan sonra, kolonileri yok etmek ve farenin beslendiği çıkan yabancı ot bitki örtüsünü ortadan kaldırmak için derin sürüm önerilir. Tarlalar incelenirken, fare popülasyonunun yoğunluğu belirlenir ve dekar başına 2 aktif koloni varsa, kuşları ve faydalı av hayvanlarını korumak için zehirli yemler konur, (işgal edilmiş) açıklıklara yerleştirilir ve ayakla sıkıştırılır.

Buğday kınkanatlısı (*Zabrus tenebrioides*). Bu, tahıl ürünlerinin en tehlikeli zararlısıdır. Kuru ve sıcak yazlarda erginlerin güçlü bir gelişimi gözlenir. Son yıllarda kitlesel olarak ortaya çıkmasının nedenlerinden biri, tahılların monokültür olarak yetiştirilmesidir. Erginlerin verdiği zarar önemsizdir. Haziran'dan sonbahar sonuna kadar ortaya çıkarlar. Böcekler, süt olumundaki buğday ve arpa taneleriyle beslenir. Onları kemirir ve dökülmeye neden olurlar. Sıcak dönemlerde toprağa gömülürler. Eylül'deki yağmurlardan sonra toprak yüzeyine çıkarlar, çiftleşirler ve toprak kesekleri altında, 20'li gruplar halinde, 5 cm derinliğe yumurta bırakırlar. Ayrık otu istila edilmiş alanlara yumurta bırakmayı tercih ederler, bu nedenle zarar yamalar halinde görülür. Larvalar 40 cm derinliğe kadar tüneller kazar, günü burada geçirir ve geceleri beslenmek için çıkarlar. Bitkilerin filizlerini kemirirler ve genç bitkilerde yaprakları çiğnerler, öz suyu emerler ve sonuçta yapraklar kahverengiye döner, kurur ve küçük lif parçalarına benzer. Hafif istila altında tarla seyrekleşir, kitlesel istila altında ise tüm ürün yok edilebilir ve sürüm gerekli hale gelir.

Aşağıdaki önlemlere uyulmalıdır: uygun ürün rotasyonu, zamanında toprak işleme ve özellikle ayırık otu olmak üzere buğdaygillerin yok edilmesi. Bu, larva yoğunluğunu önemli ölçüde azaltır ve insektisit uygulamalarından tasarruf sağlar. Kimyasal mücadele, ekonomik zarar eşiğinde, çıkış ve kardeşlenme büyüme aşamalarında yapılır – buğday – 3 larva/m², arpa – 4 larva/m²

Tahıl sinekleri – yulaf sineği (*Oscinella frit*), Hessian sineği (*Mayetiola destructor*), buğday sap sineği (*Chorops pumilionis*), vb. Tarlalarda yaygındırlar ve istila edilmiş tarlalara ciddi zarar verirler. Sonbahar neslinin larvaları bitkilere aynı şekilde zarar verir. Merkezi yaprağı kemirirler, bu yaprak sararır ve kıvrılır, diğer yapraklar ise yeşil kalır. Merkezi yaprak çekildiğinde kolayca ayrılır ve bölgede birden fazla Hessian sineği larvası bulunur. Yulaf sineği larvaları, genç bitkilerin alt kısmındaki sulu ve hassas dokuyu yerler ve doku çürür. Ayrıca gövdeye saldırırlar – merkezi yaprak kıvrılır, sararır ve kolayca çekilip çıkarılır ve zarar gören bölgede tek bir larva bulunur. Buğday sap sineğinin zarar belirtileri yulaf sineğinkine aynıdır. Saldırı sonucunda, zayıf bitkiler ölür ve kalanlar ek kardeşler üretir, ancak bu, istila edilmiş ürünlerdeki verim kayıplarını telafi edemez. Sineklerin gizli gelişimi nedeniyle mücadelesi çok zordur. Ekim tarihlerine uyulması büyük önem taşır; erken ekim, sineklerin kitlesel uçuşuyla çakışır. Dengeli ve zamanlı gübreleme, düzgün çıkışı teşvik eder ve kritik büyüme aşamalarından daha hızlı geçişe katkıda bulunur. Uçuşu belirlemek için, sakın ve güneşli havalarda entomolojik ağ ile incelemeler yapılır. 3 sinek/m² bulunduğunda, ürünün ilaçlanmasına başlanır.

Yaprak bitleri – yulaf yaprak biti (*Macrosiphum avenae*), yeşil yaprak biti (*Schizaphis graminum*). Yulaf yaprak biti en zararlı ve en yaygın türdür ve tahıl ürünlerine ve bir dizi buğdaygil türüne saldırır. Bitkilerden öz su emerek beslenir. Ayrıca, virüslerin vektörüdür ve arpa sarı cüceliğine neden olur. Bu yaprak biti göç etmeyen bir türdür ve kışlık tahıllar ve çok yıllık buğdaygiller üzerinde yumurta halinde kışlar. İnce ve daha erken ekilmiş tarlalar daha ağır saldırıya uğrar. Yulaf yaprak biti, uğur böcekleri, sinek kuşları ve yeşil sinek larvaları tarafından doğal olarak kontrol edilir. Yaprak biti istila seviyelerini azaltmak için, gönüllü bitkiler yok edilmeli, ekim tarihlerine uyulmalı ve gübreleme dengeli olmalıdır, çünkü tek taraflı azotlu gübreleme bitkileri zayıflatır ve saldırıya daha duyarlı hale getirir. Tarlalar, çıkış–kardeşlenme büyüme aşamalarında incelenir ve bitki başına 10 yaprak biti bulunduğunda kimyasal mücadeleye başlanır.

Kanola

Kanola, Ağustos sonu ile Eylül başında ekilir. Toprak açısından talepkâr bir üründür – iyi su rejimine sahip, besin maddelerince zengin topraklar gerektirir. En iyi ön bitkiler buğday, arpa, erkenci patates vb.'dir. Birkaç yabancı ot

grubu tarafından istila edilir: kışlık tek yıllık, erken ilkbahar ve kök sürgünlü yabancı otlar. Yabancı otların erken yok edilmesi, ürünle rekabeti azaltır ve düzgün tarla kurulumuna ve rozet gelişimine katkıda bulunur.

Kanolanın sonbahardaki başlıca hastalıkları şunlardır:

Phoma kök kanseri (Phoma lingam). İlk belirtiler – yapraklarda sarı lekeler görülür, daha sonra siyah noktalarla beneklenir – piknidler. Sonbaharda saldırıya uğrayan bitkiler ilkbaharda ölür veya gövdeleri kırılır. Phoma kök kanseri mücadelesi için alınacak önlemler arasında uygun ürün rotasyonu ve bitki artıklarının yok edilmesi yer alır. Hastalığın yayılmasına katkıda bulunabilecek lahana sapı pire böceğinin kontrolü de önemlidir.

Phoma yaprak lekesi odaklar halinde yayılır ve çok hızlı bir şekilde tüm tarlayı kaplar. Mantar yapraklardan yaprak saplarına geçer ve kök boğazına (kök yakası) nüfuz eder. Bu nedenle, düzenli sonbahar izlemesi gereklidir ve yapraklarda ilk açık sarı lekeler tespit edildiğinde ilaçlama yapılmalıdır.

Phoma kök kanseri mücadelesi için alınacak önlemler arasında uygun ürün rotasyonu ve bitki artıklarının yok edilmesi yer alır. Hastalığın yayılmasına katkıda bulunabilecek lahana sapı pire böceğinin kontrolü de önemlidir.

Sonbaharda aşağıdaki zararlılar tehlikelidir:

Lahana sapı pire böceği (Psylliodes chrysocephala). Yaprakları yiyerek sonbaharda zarar